

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem Varia Ervditione Noviter evoluta

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

1. Formicarum respublica, & adumbratæ virtutes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

que formicarum multitudo sese latè per agros spargere. Et ecce! quæ modò terræ irrepere videbantur animalcula, subitò de humo se attolere, in truncum erigere, humanàmque membris formam induere cœperunt. Vix manè evigilârat rex, cùm ingens hominum murmur per regiam auditur. Dubitanti, & inter somnum ac vigiliam medio, hæsitantique quid insolitæ sibi voces vellent, concitato gradu nuntiat filius *Telamon* rem longè spe ac fide majorem: adesse frequentissimos cives antehac nunquam visos, qui regem salutate, & obsequia deferre cupiant. *Æacus* ad inexpectatum nuntium attonitus, è conclavi se proripit; conspicit hominum turbam ingentem, omnes regiæ partes occupantem. Alloquitur novos colonos, mutua admiratione defixos, & illis dividit sedes incolendas, agròsque serendos, *Myrmidonásque* appellat, hoc est *Formicas*, quales olim fuerant, quarúmque frugalitatem & industriam etiam in transformata natura retinere deberent. Atque hoc eos præstitisse, ipse rex *Æacus* affirmavit *Cephalo Atheniensium* legato:

Corpora vidisti, mores quos antè gerebant,
Nunc quoque habent. Parcum genus est, patiènsque laborum,
Quæsitique tenax, & quod quæsitâ reservet.

Ethica.

I. (a) Antequam ad mores à formicis discendos deflectamus, operæ pretium erit audire, quid de mirabili horum reptilium natura tradiderint viri sapientes. Præcedat *Horatius* lib. 1. Sat. 1.

Parvula (nam exemplo est) magni formicæ laboris
Ore trahit, quodcúnque potest, atque addit acervo,
Quem sruit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, simul inversum contristat *Aquarius* annum,
Non usquam prorepat, & illis utitur antè
Quæsitis patiens.

Et *Maro* 4. *Æneid.*

Ac velut ingentem formicæ farris acervum
Cùm populant, hiemis memores, tectòque reponunt.
It nigrum campis agmen, prædámque per herbas
Convectant calle angusto: pars grandia trudent
Obnixæ frumenta humeris: pars agmina cogunt,
Castigántque moras: opere omnis semita fervet.

(a) *Mirabilis formicarum natura & industria.*

Conf-

Considerat hoc *insectum* diligentissimè Plutarchus libro, utrum animalia plus rationis habeant terrestria, an aquatica. Nullum enim, inquit, natura maximarum, pulcherrimarumque rerum tam augustum speculum habet: quoniam hic ceu pura quadam in guttula, virtutis totius significatio clarissimè relucet. *Amicitiae* imago est, illa inter formicas communicatio; *fortitudinis* simulacrum illa in ferendis laboribus alacritas; multa *temperantia*, multa *providentia*, multa *justitia* semina & argumenta existunt. Jam verò nota sunt omnibus, illa primùm in accursu *benevolentia*, dum vacuæ onustis cedunt viâ, aut transitum præbent: dum quæ vel gestatu, vel importatu difficiliora sunt, arrosa partiuntur priùs, ac gestabile pondus, in plurimos distributum, reddunt: dum semina exponunt, siccantque sub dio, quod pluvix signum est. Omnem verò intelligentiæ cogitationem superat illa, ne rursus in segetem exeant semina, *procuratio*: neque enim ut sicca, incorruptave, in antrum congesta semina maneat, contingit: sed mox humiditate loci perfusa, lacteum quiddam contrahant, mollescantque, ac verti in herbam pergant. Ut ne igitur pullulent, ac in frugem corrumpantur, alimentique vim amittant; durent autem & e sui sint, umbilicum grani, quâ mitti germen solet, erodunt multò antè, castrantque.

Non minùs eleganter & admirabundè Plinius de formicis lib. II. c. 30. Jam in opere, quis labor? quæ sedulitas? & quoniam ex diverso convehunt, altera alterius ignara, certi dies ad cognitionem mutuam nundinis dantur, quæ tunc earum concursatio? quàm diligens cum obvijs quædam collocutio ac percontatio? Silices itinere earum attritos videmus, & in opere semitam factam: ne quis dubitet qualibet in re, quid possit quantulacunque assiduitas. Hæc Plinius.

II. (b) Nunc ad mythologiam, quam pulcherrimam tradit noster P. Cornelius à Lapide in Proverbia Salomonis, ex quo tametsi paulò fustiore, propter festivitatem argumenti referemus, mutatis quibusdam & additis, virtutes, industriam, solertiam, laborem, frugalitatem, prudentiam, sapientiam, œconomiam, & politiam formicarum, tanquam imaginis perfectissimæ Reipublicæ, quam instituit Æacus ex Myrmidonibus, formicarum posteris.

Et quidem cap. 6. in illa verba: *Vade ad formicam, ô piger, & considera vias ejus, & discce sapientiam. Quæ cum non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in aestate cibum sibi, & congregat in messe, quod comedat.* Sic commendatur vir ille doctissimus. Formica-

rum

(b) Formicarum respublica, & virtutes adumbrata.